O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VA TURIZM VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

"Tasdiqlayman"
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti rektori v.v.b
F.O'.Shermanov

2023-yil "26" 06

KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI VA BAHOLASH MEZONI

60211100- Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi san'ati) ta'lim yo'nalishi uchun

1. Aktyorlik mahorati fani bo'yicha
2. Vokal va sahna nutqi fanlari bo'yicha

Toshkent-2023

Dastur O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Badiiy, o‘quv-uslubiy kengashida ko‘rib chiqilgan va ma’qullangan. 2023-yil __ ______ __-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

N.Qobilov	-	O‘zDSMI “Musiqali, dramatik teatr va kino san’ati” kafedrasi professor v.b.
R.Usnatov		O‘zDSMI “Musiqali, dramatik teatr va kino san’ati” kafedrasi dotsenti.

Taqrizchilar

M.R.Yusupova	-	O‘zDSMI “Estrada va ommaviy tomoshalar san’ati” kafedrasi professor v.b, san’atshunoslik fanlari nomzodi.
A.S.Bekjonov	-	O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan artist.

Kirish

60211100 – Aktyorlik san’ati (musiqali teatr aktyorligi san’ati) bakalavriat ta’lim yo‘nalishiga kiruvchi abituriyentlarning kasbiy (ijodiy) imtihoni dasturi hujjatlarini qabul qilish va kirish imtihonlar “O‘zbekiston Respublikasi Oliy o‘quv yurtlariga qabul qilish qoidalari”ga muvofiq o‘tkaziladi.

Ixtisoslik bo‘yicha kirish imtihonlar har bir ixtisos uchun ta’kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o‘tkaziladi.

Ixtisoslik bo‘yicha imtihon o‘tkazilishining ketma-ketligi har bir Oliy o‘quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o‘rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalar ko‘rsatiladi.

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat institutiga kirayotganlarga yil mobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o‘tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishish, shu oliy o‘quv yurtiga kirishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o‘qitish imkoniyatiga qarab, o‘z tavsiyalarini berishadi.

60211100 – Aktyorlik san’ati (musiqali teatr aktyorligi san’ati) bakalavriat ta’lim yo‘nalishiga o‘qishga kirayotganlar ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatli hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yo‘nalishidagi fikrlash qobiliyatiga, asarni tanlash va sahnalashtirilishida zaruriy jihatlarni bilish, tushunish, his qilish qobiliyatiga ega bo‘lishi kerak.

Fanning maqsadi va vazifalari

60211100 – Aktyorlik san’ati (musiqali teatr aktyorligi san’ati) bakalavriat ta’lim yo‘nalishda kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning aktyorlik mahorati layoqatini ijodiy sinovlar orqali fanlaridan ijodiy, hamda amaliy ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o‘tgaziladi.

Fanning vazifasi – abituriyentlarni mazkur soha bo‘yicha zamonaviy ta’lim metodlari orqali sinash, rol konsepsiyasini, uning ijro etayotgan materialidan janr, xarakter, ifodaviy vositalardan foydalanayotganligini aniqlashdan iborat.

Abituriyent bilimiga qo‘yiladigan talablar

Aktyorlik mahorati fanidan abituriyent ijodiy qobiliyatga ega bo‘lishi, qo‘shiqchilik qobiliyatiga ega bo‘lishi kerak. Abituriyentning ijodiy saloxiyati va sahnaviy tarovati (insoniy jozibadorligi, xislati, tabiati, yoshi, tashqi ko‘rinishi, yoqimtoyligi va ichki madaniyati, hayotiy tajribasi, tasavvurining rang-barangligi, ta’sirchanligi, hayotiy voqea va xodisalarga munosabati va ularni sahnada aks ettira olish salohiyati mavjud bo‘lishi kerak.

Vokal fanidan - musiqiy savodi, eshitish qobiliyati va ritm, an'anaviy qo'shiqchilik ijrosi, ovoz tembri va diapazoni, musiqali dramalardan ariya ijrosining talabga javob berishi tekshiriladi.

Sahna nutqi fani bo'yicha abituriyentni sinash davrida sahna nutqi kafedrasi pedagoglari tomonidan uning ovozi va nutqini tekshiruvi amaliy tarzda o'tkaziladi. Sog'lom ovozning mavjudligi, talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi o'rganiladi. Sahna nutqi - o'qishga kirayotgan shaxsni ijodiy maylini aniqlashga, teatr va kino soxasida kelajakda nutqi bo'yicha bilimlarini to'g'ri ishlata olishiga, asosiy ko'nikmalarga to'g'ri oriyentatsiya qila olishini aniqlashga imkoniyat yaratadi.

Kasbiy (ijodiy) imtihonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

Aktyorlik mahorati fani bo'yicha

№	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning ijodiy saloxiyati, ichki madaniyati, ijodiy tassavurining rang-barangligi, ta'sirchanligi	8
2.	Abituriyentning sahnaviy tarovati, jozibadorligi, tashqi ko'rinishining nuqsonlardan xoli ekanligi	10
3.	Dunyoqarashi (ijtimoiy – siyosiy, madaniy, adabiyot, san'at sohaga oid bilimlar darajasi)	8
4.	Sahna madaniyati.	5
5.	Ijro uslubi va mahorati (qo'shiq, she'r, g'azal, monolog, masal, hikoya)	15
6.	Ijro mahoratidagi ta'sirchanligi, tabiiyligi, o'ziga xosligi	5
7.	Sahnaviy sezgi (sahnaviy ko'rish, eshitish va idroklash) qobiliyati.	5
8.	Abituriyentning sahnaviy tasavvuri, berilgan shart-sharoitda tabiiy xatti-harakat qilish qobiliyati, sahnaviy ishonch layoqayati.	5
9.	Abituriyentning sahnaviy plastikasi, raqs (nafis harakat, tana harakatlarining ifodaviy ta'sirchanligi, ma'nodorligi)	5
10.	Abituriyentning improvizatsiyaga moyilligi	10
11.	Etyud ijrosi	8
12.	Odob-axloqi, muomala madaniyati va estetik didi	4
13.	Abituriyentni musiqani eshtishini (sluhi)ni tekshirish	5
Jami:		**93**

Vokal va sahna nutqi fani bo'yicha

1.	Abituriyentni tonda turishini tekshirish.	4
2.	An'anaviy qo'shiqchilik ijrosi va sozandalar bilan birgalikdagi uyg'unlik	5
3.	Abituriyentni musiqiy savodxonligi	5
4.	Ovoz diapazoni	5
5.	Vokal asarlari ijro jarayonida konsertmeyster bilan birgalikdagi uyg'unlik	6
6.	Musiqali dramalardan ariya ijrosi	7
7.	Abituriyentni musiqiy xotirasi	4
8.	Abituriyentni musiqiy ritmini tekshirish	4
9.	Talaffuzning tozaligi, ravonligi, burroligi, aniqligi (nutq a'zolaridagi organik va noorganik kamchiliklarning yo'qligi)	4
10.	Ovozning sog'lomligi va jarangdorligi	3
11.	Nutqiy ifodaviylik va ta'sirchanligi (nutqiy eshitish qobiliyatining mavjudligi)	4
12.	Badiiy so'z ijrochiligi mahorati (she'r, g'azal, masal, monolog va nasriy – xajviy asar)	4
13.	Badiiy va she'riy asarlardagi tasavvurning mavjudligi (mutolaa qilish savodxonligi)	4
14.	Noyob va betakror nutq va sohir ovozga egaligi	4
Jami:		**63**

Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

60211100 – Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi san'ati) bakalavriat ta'lim yo'nalishiga hujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunlarda aktyorlik mahorati, vokal va sahna nutqi fanlaridan yagona ijodiy imtihon oluvchi xay'at a'zolaridan iborat (barcha fanlardan bir komissiya a'zolari guruhi tuzuladi, chunki "aktyorlik mahorati"ning ixtisoslik xususiyatlarini hisobga olgan holda aktyorlik mahorati o'qituvchisi bilan birgalikda abuturiyentni vokal va sahna nutqi bo'yicha qobiliyatlari tekshiriladi) guruhga ijodiy imtihonini topshiradi. Qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 30 nafar abiturientlardan iborat bo'lib, ijodiy imtihon guruhlari bo'yicha o'tkaziladi. Kasbiy (ijodiy) imtihonlar maxsus qurollar bilan jihozlangan auditoriyalarda bo'lib o'tadi.

Kasbiy (ijodiy) imtihon raisi, kurs oluvchi pedagog, nutq, vokal hamda raqs mutaxassislarining tekshiruvi bilan o'tkaziladi. Sog'lom ovozning

mavjudligi, ijodiy salohiyatga egaligi, organik yetishmovchiliklarining yo'qligi o'rganiladi.

Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari**

1. Qobilov N. "Aktyorlik mahorati " –"Navro'z" nashriyoti-T.: 2020.
2. Qobilov N, Muhammadiyev Sh. "Aktyorlik mahorati" darslik. "Fan va ta'lim poligraf" nashriyoti – T.: 2022.
3. Muhamedova G, Usnatov R. "Aktyorlik mahorati". "Navro'z" nashriyoti – T.: 2020.
4. Djon Benedikt. "Aktyorning o'z ustida ishlashi" (K.S.Stanislavskiy) - 2-qism. Routledge .2008.
5. Lenard Petit "For the Actor" ("Aktyor texnikasi")- Taylor & Francis , 2009.
6. Usnatov R. "Aktyorlik sheberligi" –"Navro'z" nashriyoti. T.: 2020.
7. Yorbekov E. "Aktyorlik mahorati".–"Navro'z" nashriyoti-T.:2019.

Internet saytlari

1. www.ziyonet.uz
2. www.infocom.uz
3. www.uzreport.com

60211100-Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi san'ati) ta'lim yo'nalishidagi "Kasbiy (ijodiy) imtihonlar dasturi va baholash mezoni" professor v.b N.Qobilov hamda dotsent R.Usnatovlar tomonidan tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Bo'lajak musiqiy aktyorlarini qabul qilish, yuqori malakali kadrlar talabiga davogarlarni kasbiy (ijodiy) imthonini o'tkazish juda muhim ahamiyat kasb etadi.

60211100–Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi) yo'nalishiga hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar "O'zbekiston respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalari"ga muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisoslik uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi. Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'rnatiladi va har yili qabul qilish qoidalar ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga kirayotganlarga, yil mobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi – qabulning shartlari bilan tanishish, shu oliy o'quv yurtiga kirishni xoxlovchilarning qobiliyatini va tayyorgarlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar mobaynida pedagoglar, abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o'qitish imkoniyatiga qarab, o'z tavsiyalarini berishadi.

Mazkur ta'lim yo'nalishini bitirganlar professional teatrlarda, madaniyat va san'at muassasalarida, madaniyat va sport ishlari boshqarmasida ixtisolikka mos lovazimlarda ishlashi mumkin.

Dasturdan joy olgan fanlar boyicha nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar teatr va san'atning boshqa sohalariga, Malaka talablari va namunaviy dasturlar asosida aktyorlarni egallashi lozim bo'lgan talablar asosida barcha tizimlarga va barcha talablarga mos keladi.

Yuqoridagilardan hulosa qilib 60211100-Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi san'ati) ta'lim yo'nalishi sohasida OTMga kirish uchun tuzilgan mahsus dasturni amaliyotga tavsiya etaman.

O'zDSMI "Estrada va ommaviy tomoshalar san'ati" kafedrasi dotsenti, san'atshunoslik fanlari nomzodi M.R.Yusupova

60211100-Aktyorlik san'ati (musiqali teatr aktyorligi san'ati) ta'lim yo'nalishidagi "Kasbiy (ijodiy) imtihonlar dasturi va baholash mezoni" professor N.Qobilov hamda dotsent R.Usnatovlar tomonidan tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Dasturini tuzishda mualliflar sohaning oʻziga xos yoʻnalishlari, usul va uslublari aniq koʻrsatib oʻtganlar. Oʻqishga kirayotganlar, ijodiy va tashkiliy ishlarga qobiliyatli, hamda yuksak ijodkorlik, ijrochilik, tashkilotchilik, yoʻnalishidagi fikrlash qobiliyatiga, asarni tanlash va sahnalashtirilishida zaruriy jihatlarni bilish, tushunish, his qilish qobiliyatiga ega boʻlishi talablari dasturda keltirilgan.

Dastur ijro etiladigan asarlar bir-biridan janr va mazmuni boʻyicha ajralib turishi kerakligi, bu narsa abituriyentning qobiliyatini va ijodiy diopazonining kengligini chiqarishga imkoniyat yaratilishiga qaratilgan, mualliflar yetuk mutahassis kadr tayyorlashda zarur boʻlgan boshqa talablarni ham qamrab olishga xarakat qilganlar.

Oʻqishga kiruvchi shaxs uchun dasturdagi barcha talablar sodda va tushunarli qilib tuzib chiqilgan.

Aktyorlik mahorati fanining yordamchi fanlari boʻlmish Sahna nutqi, Vokal fanlarining talablari ham aniq ishlab chiqilgan. Mazkur fanlar Aktyorlik mahoratining fundamental fani xisoblanadi. Sanab oʻtilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazardan oʻrganmay turib, aktyorlik mahoratiga ega boʻlish mumkin emas.

Dastur "Musiqali, dramatik teatr va kino san'ati" kafedrasi professor v.b N.Qobilov, dotsent R.Usnatovlar tomonidan ishlab chiqilgan. Ushbu "Kasbiy (ijodiy) imtihonlar dasturi va b[illegible] mutaxassis sifatida barcha talablarga mos keladi de[illegible]lash uchun tavsiya qilaman.

Oʻzbekistonda xizmat
koʻrsatgan artist **A.S.Bekjonov**